

Téma debaty: Na vysokých školách by mělo být zavedeno školné

Materiály k přípravě na debatu:

Text 1: Výňatek z programového prohlášení vlády, přijatého 4. srpna 2010

Text 2: Přehled školného v jednotlivých zemích EU a diskuse ze serveru Aktualne.cz k článku o zavedení školného

Text 3: Rada vysokých škol odmítla školné, studenti se kvůli němu zadlužují

Text 4: Tisková zpráva ze serveru „Britské listy“ k organizaci demonstrace proti zavedení školného

Text 5: Mýty a fakta o soukromých vysokých školách

Text 6: Vzniká generace otroků, Američané dluží za studia biliony

Text 7: Chystá se zavedení školného na VŠ i s odkladem

Text 8: Zavést školné na vysokých školách? Ano, ale jak?

Pokyny k debatě:

- debatěři se rozdělí do dvou stejně početných týmů a na židličkách se týmy usadí proti sobě
- oba týmy dostanou k dispozici všech osm textů
- týmy mají 15 – 20 min na studium textů, případně vlastních zdrojů (internet apod.) a připravují se na obhajobu jak stanoviska pro tak stanoviska proti
- po uplynutí času na přípravu se losem určí, který tým obhajuje stanovisko pro a který stanovisko proti
- oba týmy dostanou 3 minuty na přípravu konkrétního stanoviska a strategie
- po uplynutí času na přípravu moderátor zahajuje debatu, která trvá 5 minut, začíná tým, který obhajuje stanovisko pro
- kdo se hlásí o slovo, postaví se
- slovo debatérům uděluje moderátor a střídá je pravidelně mezi oběma týmy
- délka jednoho příspěvku nesmí přesáhnout 1 min
- po ukončení debaty je dobré zhodnotit, jak se debatérům v debatě dařilo – jaké byly použity argumenty, jak vystupovali apod., současně společně zhodnoťte původ, obsah a kvalitu jednotlivých zdrojů, které jste měli k dispozici.

Text 1: Výňatek z programového prohlášení vlády, přijatého 4. srpna 2010

str. 26.

http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/Programove_prohlaseni_vlady.pdf

Terciární vzdělávání

Vláda uskuteční reformu systému terciárního vzdělávání. Je nutné zvětšit diverzifikaci systému terciárního vzdělávání tak, aby docházelo ke zvyšování kvality vysokoškolského vzdělání a profily absolventů jednotlivých typů škol více odpovídaly různorodým požadavkům zaměstnavatelů a zajišťovaly jejich větší flexibilitu na trhu práce. Tento záměr vláda uskuteční například přísnější kontrolou dodržování akreditačních podmínek, podporou výzkumu a profilace vysokých škol.

Vláda provede taková opatření, která povedou ke zvýšení prestiže bakalářského vzdělávání a jeho praktické uplatnitelnosti na trhu práce.

V systému řízení veřejných vysokých škol bude posilovat jejich vlastní odpovědnost za dosahované výsledky v oblasti výzkumu, vzdělávání i hospodaření. Vláda vypracuje mechanismy financování, které posilují finanční stabilitu veřejných vysokých škol a přitom posilují závislost jejich rozpočtů na kvalitě poskytovaného vzdělání, uplatnitelnosti absolventů, výsledcích výzkumu a vývoje. Dále vytvoří podmínky pro integraci a racionalizaci skladby vysokých škol.

Vláda zavede finanční spoluúčast absolventů vysokých škol na hrazení nákladů jejich studia formou tzv. odloženého školného s termínem zavedení od akademického roku 2013/2014, při stropních nákladech 10 000 Kč na jeden semestr a při uplatnění zvýhodňujícího koeficientu pro podporu klíčových studijních oborů s vazbou na strategické segmenty průmyslové výroby a služeb. Školné bude školám zapláceno ihned, za tímto účelem student bude mít možnost uzavřít půjčku garantovanou státem. Půjčka bude hrazena občany v okamžiku, kdy jejich příjem překročí výši průměrné mzdy, což nevylučuje možnost dobrovolné dřívější úhrady přímým způsobem.

Vláda zavede účinný systém finanční pomoci studentů opírající se o základní studijní granty pro všechny studenty, dodatečná sociální stipendia pro studenty z rodin s nízkými příjmy a handicapované studenty a dále o podniková stipendia, spoření na vzdělání, studentské půjčky a o specifický režim příležitostného zaměstnávání studentů. S tím podpoří zavedení zvýhodněných studijních půjček určených na krytí nepřímých nákladů spojených se studiem (strava, ubytování), aby tento krok předcházela o jeden rok zavedení odloženého školného.

Text 2

A) Přehled školného v jednotlivých zemích EU

<http://www.euroskop.cz/607/sekce/skolne-v-eu/>

Každá členská země má vlastní vzdělávací systém a vlastní zákony, v tomto směru nedochází k žádné společné úpravě na úrovni EU. Některé země poplatky za studium neuplatňují, některé ano. Výše školného se pak také liší. Důležité je si uvědomit, že občan ČR má na zahraniční škole přístup ke vzdělání za stejných podmínek. To se týká i plateb školného.

ŠKOLNÉ A JINÉ STUDIJNÍ POPLATKY VE VYBRANÝCH STÁTECH EU

Stát	Školné	Registrační poplatky	Poplatky za služby pro studenty (poradna, informace o studiu)	Poplatky za reprezentaci zájmů (studentské asociace)
Velká Británie	2740 - 4820 eur/rok	někde ano	ano	ne
Belgie	400 - 700 eur/rok	někde ano	ne	ne
Dánsko	ne	ne	ne	ne
Finsko	ne	ne	ne	ano
Francie	ne	někde ano	ano	ne
Řecko	ne	ne	ne	ne
Nizozemsko	1450 - 2300 eur/rok	někde ano	ne	ne
Irsko	3000 - 5000 eur/rok	někde ano	ano	ano
Lucembursko	ne	ne	ne	ne
Německo	ne	většinou ne	ano	ano
Portugalsko	300 eur/rok, magisterské studium 1000 - 2500 eur, doktorandské 2500 - 5000 eur/rok	někde ano	ne	ano
Rakousko	363 eur/semestr	ano	ne	ano
Španělsko	ano	někde ano	ne	ne
Švédsko	ne	ne	ne	ano
Itálie	450 eur - několik tisíc eur	někde ano	ne	ne
Bulharsko	50 eur/semestr, magisterské studium 250 eur/semestr; soukromé univerzity 450 eur/semestr,	někdy ano	ne	ne

	magisterské studium 600 eur/semestr			
Estonsko	2000 - 3000 eur/rok	ne	ne	někde ano
Kypr	ne	ano	ne	někde ano
Litva	1000 - 2500 eur	ne	ne	někde ano
Lotyšsko	2000 - 4000 USD/rok	ne	ne	někde ano
Maďarsko	370 - 2300 USD/rok	někde ano	ne	ne
Malta	Většinou ne	ne	ne	někde ano
Polsko	ne	ne	ne	ne
Rumunsko	ne	ne	ne	ne
Slovensko	ne	ne	ne	ne
Slovinsko	ne	ne	ne	někde ano
Lichtenštejnsko	400 eur/semestr	někde ano	ne	ano

(Zdroj: [Eurydice](#), červenec 2007)

Informace v tabulce je třeba brát pouze orientačně. Situace se v řadě zemí mění, aktuální údaje poskytne příslušná vzdělávací instituce. Např. v **Německu** byl přijat zákon, který dovoluje jednotlivým spolkovým zemím rozhodnout o zavedení školného na státních univerzitách. Některé spolkové země na školné přechází, a to ve výši přibližně 500 euro za semestr.

B) Diskuse ze serveru Aktualne.cz k článku o zavedení školného

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/volby/strany/forum.phtml?id=670295&op=text&showall=true>

(Yali IP:[195.113.148.*], 08.06.2010 15:01)

A myslíš, že se tím něco změní? Že třeba vzroste úroveň výuky. Jsem k tomu dost skeptická :o((

Reagovat

- ([murdoc.w](#) IP:[212.67.66.*], 08.06.2010 15:04) |

nevím jestli vyuka ale rozhodne se uz nebudou hlasit lidi na VS jen tak ze to zkusej a uvidej stim ze to studovat ani doopravdy nechtej. Mam takovejch znamejch spousty. V rijnu zacnou chodit a v unoru koncej a tohle kazdej rok do kola akorat menej skoly.

Reagovat

- (Proč je smazán IP:[212.80.94.*], 08.06.2010 15:18) |

Bárta má akcie jako Řebíček. Nejsem však jako on, říká

11:50 | 8.6.2010

firma Viamont měla (podobně jako Bártova ABL) akcie na doručitele a žila z veřejných zakázek. ... miliard korun. Řebíček přesto může říkat, že ... kdo to může ověřit? Protože šlo stejně jako u Bárty o akcie na doručitele, zpětně pravdu nezjistí ani policie. ... jako s ministrem Řebíčkem (kterého mimochodem...

Reagovat

- (* IP:[78.102.114.*], 08.06.2010 15:33) |

No si blbý? Či čo?

Tada je diskuse o školném a ne o Bártovi.

Aha, ty máš ještě vysokou zadarmika, že?

Reagovat

- (Muzikant IP:[89.103.113.*], 08.06.2010 15:40) |

:-). Nevím čím to je, že studenti velice rádi hlasují pro pravicové strany, ale neradi platí školné

Reagovat

- (Archie IP:[89.24.7.*], 08.06.2010 16:01) |

- 1) studenti, kteří volili TOP09, věděli moc dobře, že podporují školné. To, že to část občanů ČR není schopna pochopit, to neukazuje na hloupost studentů, ale právě té části obyvatel,
- 2) studenti zaplatí školné (kde bereš, že nechtějí?), protože přijali odpovědnost za současnost a budoucnost,
- 3) pro pravicové strany budou mladí hlasovat, pokud vidí, že jim ti staří hodlají zatížit budoucnost jen proto, aby měli naplněný svůj pohodlný břich,
- 4) zavedení školného je stále ještě hypotetické, o čemž svědčí slůvka jako "zřejmě" a "nejspíš". Takže konstatování, že "školné jim zavedli", je jen přáním falešně hrajících muzikantů.

Text 3: Rada vysokých škol odmítla školné, studenti se kvůli němu zadlužují

http://zpravy.idnes.cz/rada-vysokych-skol-odmitla-skolne-studenti-se-kvuli-nemu-zadluzuji-11n-/domaci.aspx?c=A110922_135916_domaci_brd

[brd](#), ČTK

22. září 2011

Rada vysokých škol ve čtvrtek odmítla zavedení školného na státních školách, které navrhuje vládní koalice ODS, TOP 09 a Věci veřejné. V zemích, kde bylo zavedeno, prý poplatky začaly skokově narůstat a mladí se současně s tím čím dál víc zadlužují.

"Absolventi nejsou schopni půjčky splácet," upozornil na zkušenosti ze zahraničí předseda Studentské komory RVŠ Miroslav Jašurek. V zemích, kde bylo školné zavedeno, se prý navíc podle průzkumu OECD nezvýšila kvalita škol, ty se naopak mnohem více než na vzdělávání soustředí na získávání peněz od studentů.

RVŠ

Rada vysokých škol reprezentuje všechny vysoké školy v zemi v otázkách rozvoje, financí a zájmů škol, učitelů a studentů. Zaujímá stanoviska a doporučení pro ministerstvo školství a podílí se na tvorbě rozpočtu pro vysoké školy ze státních peněz. Dále spolupracuje s Akademií věd ČR a jinými institucemi.

V Česku by se podle výhledu do roku 2013 mělo platit maximálně 10 tisíc korun za semestr. Výši školného by si určovala každá škola sama. Akademikům vadí, že jim ministerstvo školství zatím nepředložilo analýzu ohledně dopadů školného

Podle náměstka ministra pro vysoké školy Ivana Wilhelma si ale takovou analýzu právě nechávají zpracovat, první výsledky představí v říjnu. Pravděpodobně do konce října by pak měla vláda dostat na stůl návrh zákona o vysokých školách, připravuje se i zákon o finanční pomoci studentům.

Ministr školství Josef Dobeš z Věcí veřejných ovšem na loňské ideové konferenci nejmenší vládní strany prosadil usnesení, podle kterého by VV měly jednat v koalici o odkladu spuštění školného o rok, tedy do roku 2014.

Vedle školného mají ale akademici k chystaným změnám i další výhrady, nelíbí se jim třeba novinky ohledně akreditací vysokých škol nebo zavedení funkčních míst docentů a profesorů. Zástupci RVŠ také uvedli, že návrh je zatím velmi obecný, větší spory se tak možná objeví při přípravě paragrafovaného znění zákona.

RVŠ se ohradila také proti změně rozpočtových pravidel

Pozměňovací návrh k novele zákona o rozpočtových pravidlech, podle kterého by byly peníze vysokých škol podřízeny režimu státní pokladny, prý likviduje samosprávu vysokých škol, proto rada doporučila jeho zamítnutí.

"Tato změna by mimo jiné znemožnila těmto institucím (školám) převádět tyto prostředky na své bankovní účty, musely by být vedeny výhradně u České národní banky a ministerstvo financí by získalo oprávnění jednak k jejich krátkodobému ukládání nebo investování na finančním trhu a jednak by mohlo bez jakéhokoliv přesnějšího zákonného vymezení přímo stanovovat termíny a rozsah platebního režimu na účtech v ČNB," varovali zástupci škol.

Text 4: Tisková zpráva ze serveru „Britské listy“ k organizaci demonstrace proti zavedení školného

<http://blisty.cz/art/53091.html>

Protest proti zavádění školného na vysokých školách

tisková zpráva

Datum: 15. červen 2010

čas: 16:00 - 18:00

Lokalita: Brněnské náměstí Svobody u morového sloupu

Popis:

Jsmo různého věku, různých názorů, různých životů. Jedno však máme společné:

NECHCEME ŠKOLNÉ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH!

LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD, hlava čtvrtá, článek 33: Každý má právo na vzdělání!

(Prosíme aby se účastníci demonstrace zdrželi propagace různých politických stran a hnutí.)

10 důvodů, proč školné není záruka kvalitnějšího VŠ vzdělání:

1. Zavedení školného je první krok k privatizaci školství se všemi důsledky. (Zejména mnohonásobné prohloubení následujících bodů)
2. Zkušenost zlepšení neprokazuje. Tradiční špičky (Harvard, MIT, Yale, Cambridge...) jsou malé procento vzdělávacích institucí. Podstatně větší část placených škol je nekvalitních.
3. Nabídka se přizpůsobuje poptávce. Většina studentů poptává titul a ne kvalitní vzdělání. Škola v tržním prostředí téměř musí podle zákonů trhu slevit na požadavcích. Zahraniční zkušenosti toto jen potvrzují. Školy pak mají často tabulkově větší úspěšnost dostudovaných, ale s horším vzděláním.
4. Přetíženost našich škol je způsobena potřebou škol získat více dotací za více studentů. Školné je stejný systém. Více studentů = více peněz.
5. Zavedení školného nezaručuje kvalitní kantory. Většina odborníků z praxe neumí učit. Školné učitele nevykouzlí.
6. Školné jako motivační faktor je nepotřebný nesmysl:
  - motivované studenty máme (i zastánci školného tvrdí, že máme příliš mnoho vysokoškoláků. To je pravda a ihned to vyvrací nesmysl o motivačním faktoru.)
  - pro studenty typu "táta zaplatí" a priori nesmyslné
  - pro studenty z nemajetných poměrů se stává studium dalšími výdaji a riziky jen komplikovanější
  - školy potřebují nadané studenty, což neznamená jen majetné, lze tvrdit, že chudších nadaných dětí bude vždy více, zkrátka proto, že jde o větší populační vzorek a inteligence je rozdělena rovnoměrně (úspěšnost rodičů nemá vliv na nadání dětí a mluvíme o dětech)
  - u nás již existuje motivační platba až přes 40 000Kč/rok pro studenty překračující standardní dobu studia.
7. Školy placené studenty a jejich rodiči zavádějí ještě lepší prostředí pro korupci a různé "sponzorské dary" za účelem udržení "blbého dítěte" na škole.
8. Školy se budou v tržním prostředí zaměřovat více než dnes na zahraniční studenty a ti budou ubírat místa domácím studentům.

9. Bez ohledu na počáteční mírnější fázi je jisté, že spoluúčast studenta se bude dále zdražovat, což prohloubí problém přístupnosti vzdělání na základě finančních možností a nikoliv podle nadání.

10. Odborníci utíkající za lepším od nás na Západ jsou důkazem, že současné vzdělání produkuje absolventy s možností uplatnění celosvětově. Zřejmě není pravda, že by naše školství bylo oproti tržnímu pozadu.

Čím více lidí se zúčastní, tím lépe! Tak co, jdete do toho? na FB je pro to vytvořena stránka.

tak se přidejte k nám :)

Text 5: Mýty a fakta o soukromých vysokých školách

<http://www.hyperstudent.cz/myty-a-fakta-o-soukromych-vysokych-skolach.php>

31. Srpen 2011

O soukromých vysokých školách panuje mezi veřejností mnoho mýtů. A jak to u mýtů bývá, od pravdy se značně vzdalují. Některé z nich se podařilo v průběhu minulých let vyvrátit, což se projevilo rychle rostoucím počtem studentů nastupujících do privátních vysokoškolských kampusů. Více než 50 tisíc studentů, kteří dnes soukromé vysoké školy navštěvují, se brzy stalo advokáty své vlastní akademické půdy. Jaké by mohly být jejich reakce na sedm nejčastějších mýtů o soukromých vysokých školách?

- **Mýtus: Absolventi soukromých vysokých škol se v praxi uplatňují mnohem hůře než jejich kolegové ze škol veřejných.**

Fakta: Vždy záleží na konkrétních vysokých školách. Existují dobré a horší soukromé vysoké školy, stejně jako dobré a méně kvalitní vysoké školy veřejné. V průměru je ale uplatnění absolventů obou druhů vysokých škol téměř identické. Například absolventi Vysoké školy obchodní v Praze nalézají podle interního průzkumu pracovní uplatnění velmi snadno především díky připravenosti po praktické stránce. „*U nás studují multidisciplinární obory, které čekají v budoucnosti velké investice, ať je to cestovní ruch nebo letecká doprava. Někteří z nich se navíc věnují tak unikátnímu zaměření, že jejich uplatnění už je předem zajištěné,*“ říká prorektor Vysoké školy obchodní v Praze Jan Lajka.

- **Mýtus: Pedagogové na soukromých vysokých školách nedosahují příliš vysokých kvalit. Mezi akademiky soukromých a veřejných škol jsou velké rozdíly.**

Fakta: Kvalitní soukromé vysoké školy zaměstnávají jako své kmenové pedagogy uznávané experty, kteří zde získají lepší pracovní a finanční podmínky než na školách veřejných. Mnozí z pedagogů ale působí zároveň na veřejných i soukromých školách, takže studenti mají možnost srovnání. „*Vysoká škola obchodní v Praze si vybírá takové pedagogy, kteří se s tím, co přednášejí, dennodenně setkávají v praxi. Studentům nepředávají jen teoretické znalosti, ale obohacují je především o praktické zkušenosti,*“ tvrdí Jan Lajka.

- **Mýtus: Prominutí přijímacích testů způsobuje nižší úroveň studentů soukromých škol.**

„*Taková námitka se může týkat snad jen prvního semestru, kam uchazeči vstupují bez jakékoliv selekce, tedy bez vstupních testů či pohovorů. Studenti nemusí při vstupu na soukromou vysokou školu spoléhat na momentální štěstí a encyklopedické znalosti u jediného přijímacího testu, ale své znalosti a schopnosti prokáží během delší doby,*“ oponuje Jan Lajka jednomu ze zavedených mýtů. Chuť studovat je jednoduše dostatečným argumentem, proč uchazeče přijmout.

- **Mýtus: Soukromé vysoké školy produkují „rychloukašky“. Studenti dostanou za své peníze akademický titul v kratším čase a bez větší námahy.**

Dlouhodobě by byla strategie „rozdávání“ titulů pro školu sebevraždou. V nejvyspělejších zemích světa jsou soukromé vysoké školy vnímány jako vysoce výběrové a prestižní instituce, protože si svou pověst získaly právě na svobodném trhu. „*Vedení školy a pedagogové nesou s každým uděleným titulem svoji kůži na trh. Vzhledem k tomu, že soukromé školy bojují o své studenty v neúprosné tržní soutěži, je jejich prestiž mnohem důležitější než u škol veřejných,*“ argumentuje Jan Lajka z Vysoké školy obchodní.

- **Mýtus: Soukromé vysoké školy jsou neúměrně drahé. Takové studium si mohou dovolit jen děti bohatých rodičů.**

Pravdou je, že zejména zahraniční anglosaské vzdělávací instituce požadují za své služby nemalé sumy, ale existují i soukromé vysoké školy, kde je výše školného úměrná možnostem uchazečů. Na Vysoké škole obchodní v Praze platí bakaláři 22 500 korun za celý semestr. Tato cena patří v porovnání se zahraničními i českými školami mezi nejnižší. „*Drtivá většina studentů naší školy má možnost si na školné vydělat vlastní prací, aniž by byli závislí na*

pomoci rodičů. Rozvrh se tomu přizpůsobuje, návaznost hodin je plynulá a neexistují nekonečné přestávky,“ vysvětluje Jan Lajka.

- **Mýtus: Soukromé vysoké školy jsou zlatým dolem pro své zřizovatele. Jde jim pouze o finanční zisk a nikoli o úroveň absolventů.**

Praxe potvrdila, že škola, která se zajímá pouze o svůj finanční zisk, má téměř jepičí život. Pokud si má soukromá vysoká škola vybudovat renomé a setrvat na vzdělávacím trhu, nemůže svoje působení spojit s honbou za maximálním ziskem. „*Řada soukromých škol má navíc právní statut neziskové organizace. Vysoká škola obchodní je obecně prospěšnou společností,*“ upřesňuje Jan Lajka.

Kamila Nosková

Text 6: Vzniká generace otroků, Američané dluží za studia biliony

http://byznys.lidovky.cz/vznika-generace-otroku-americane-dluzi-za-studia-biliony-pzo-firmy-trhy.asp?c=A111019_160021_firmy-trhy_nev

19. října 2011 19:54

NEW YORK - Američané již za studia dluží rekordní téměř bilion dolarů (zhruba 18 bilionů Kč). Nesplacené studentské půjčky tak již ve Spojených státech objemem předčily dluh na kreditních kartách. Pro mladé lidi to může znamenat, že budou hledat zaměstnání a začínat kariéru s velkou finanční zátěží, uvedl dnes list USA Today.

Američtí studenti si podle deníku nyní po zahrnutí inflace půjčují dvojnásobek toho co před deseti lety. Jen minulý rok si s pomocí různých federálních programů vypůjčili rekordních 100 miliard dolarů. Celkový dluh se v posledních pěti letech zdvojnásobil, což je v přímém kontrastu se snahou spotřebitelů snížit své dluhy za domy a na kreditních kartách ve stejném období, uvedl list.

Mladí lidé podle něj budou začínat své životy hluboce zadlužení, což v budoucnu může ovlivnit nejen je, ale i celou ekonomiku. "Studenti, kteří si vypůjčili příliš, odkládají například nákup auta, domu, ale i svatbu a plození potomků," uvedl Mark Kantrowitz, který je vydavatelem poradenského webu FinAid.org.

Podle studenta Nicka Pardiniho, který o problému píše na svém blogu, pak studentské půjčky představují další kreditní bublinu. Tentokrát ale na ní prý neprodělají věřitelé, ale dlužníci. U studentských půjček jsou totiž mnohem větší možnosti exekuce než například u nesplácených hypoték.

Otročení za peníze

"Vznikne tak generace lidí otročících za mzdu," míní Pardini. Průměrný vysokoškolák si loni v USA půjčil 4963 dolarů, což bylo po zahrnutí inflace o 63 procent více než před deseti lety. Již v roce 2009 přitom vzrostl podíl lidí, kteří svou studentskou půjčku nedokážou splácet.

Zatímco v roce 2007 činil 6,7 procenta, o dva roky později to již bylo 8,8 procenta.

Studenti si ve Spojených státech na školné mohou půjčit jednak od federální vlády, jednak od soukromých institucí. Federální půjčky jsou ale výhodnější. Lidé je musejí začít splácet půl roku po ukončení studia.

Půjčku je přitom nutné splácet bez ohledu na to, zda student našel zaměstnání. Například v Británii lidé půjčku na školné splácejí, až když dosáhnou určité hranice příjmu. Britský model školného by měl v budoucnu podle ministerstva školství fungovat i v Česku.

Text 7: Chystá se zavedení školného na VŠ i s odkladem

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/132954-chysta-se-zavedeni-skolneho-na-vs-i-s-odkladem/>

15. 8. 2011 10:04, autor: adu

Praha - Vládní koalice chystá zavedení takzvaného odloženého školného na vysokých školách. Banky by v takovém případě školám zaplatily za pomoci státní záruky za studenty již v průběhu studia. Ti by ale začali splácet až poté, co v zaměstnání dosáhnou

průměrného českého platu. Za studii k tomuto záměru se chystá ministerstvo zaplatit přes tři miliony korun, píše dnešní Právo.

zdroj: ČT24

System by se měl spustit od roku 2013. Podle ministra školství Josefa Dobeše (VV) by měli studenti zaplatit až deset tisíc korun za semestr, ročně by studium tedy vyšlo na dvojnásobek. Škola by dostala peníze hned, studentům by vznikl závazek splácet v budoucnu. "Pokud by (student) nedosáhl té průměrné výše mzdy do padesáti let svého věku, tak by mu byla tato půjčka prominuta," doplnil náměstek ministra školství Ivan Wilhelm.

Podle ministra Dobeše je potřeba řešit školné přímo v přichystaném vysokoškolském zákoně. "Mohla by totiž přijít vláda sociální demokracie a kvůli tomu by se novelizoval celý zákon, což je zbytečné," řekl již dříve deníku Právo Dobeš. Platby chce proto dát do zákona o finanční pomoci studentům. Ten by měla mít vláda k dispozici do konce roku.

Argument pro školné? Rovnost šancí.

Ministerstvo zavedení odloženého školného obhajuje především potřebou zajistit rovný přístup ke vzdělání; zatímco z rodin lépe situovaných a vzdělaných rodičů se na vysokou školu dostane skoro každé dítě, v chudších vrstvách jen každé třetí, což je podle náměstka Ivana Wihelma důvod k obavám. "V současné době jsou nůžky rozevřeny způsobem, který je v civilizovaných zemích neobvyklý," uvedl Wilhelm.

Vysokým školám by měl nový zákon přinést zhruba deset procent do rozpočtů. "Pokud vysoké školy dostanou peníze takříkajíc na dřevo, tak to pro nás samozřejmě výhodné je," uvedl rektor VŠE Praha a místopředseda Konference rektorů Richard Hindls.

Studentská komora, která se na tvorbě návrhu podílí, ale se školným nesouhlasí. Podle ní povede ke zvyšujícímu se dluhu absolventek a absolventů vysokých škol. Negativně se k plánu vlády staví i sociální demokracie. "Jsme proti jakékoli podobě školného, ať už odloženého, nebo přímého," řekl stínový ministr školství Marcel Chládek.

Text 8: Zavést školné na vysokých školách? Ano, ale jak?

<http://www.penize.cz/mzda-a-plat/17691-zavest-skolne-na-vysokych-skolach-ano-ale-jak>

Školné na vysokých školách je nezbytnost. Jak ale systém nastavit tak, aby na něm vydělali všichni, tedy schopní studenti bez ohledu na bohatství jejich rodin, kvalitní vysoké školy i český trh práce? Řešení je. Jednoduché, smysluplné a praxí ověřeno jako efektivní. Podívejme se na něj.

[Radim Valenčík](#), rubrika: [Články](#), 02.12.2005

O zavedení školného na vysokých školách se mluví již dlouho. Přesto se stále ještě nepodařilo veřejnost seznámit s tím, v jaké podobě se u nás zavedení školného připravuje.

Přítom nejdůležitější není zda, ale jak bude zavedeno. Existuje totiž řada možností, které mají výrazně odlišné dopady jak na přístup ke studiu tak i na chování vysokých škol, pokud jde o kvalitu poskytovaných vzdělávacích služeb. Mimo to veřejnost citlivě reaguje na problematiku související s přístupem i méně majetných na vysoké školy. Není divu. V ČR se na vysoké školy dostane jen 7,2 % dětí z dělnických rodin, ve světě je to čtyřikrát i pětkrát více.

Jaký systém se u nás navrhuje? Jeho základní myšlenkou je, že každý může platit až z toho, co mu vzdělání vyneslo, podle toho, kolik mu vyneslo, a přímo tomu, kdo mu vzdělání poskytl, tj. příslušné vysoké škole. Jedná se o systém odloženého školného, který je založen na investičním principu.

Jak z hlediska efektivnosti, tak i spravedlnosti stojí za porovnání se současným systémem. V něm každý v rámci svých daňových povinností platí bez ohledu na to, zda "bezplatné" vysokoškolské vzdělání dostal, či nedostal. Vysoké školy pak dostávají prostředky bez ohledu na to, jak kvalitní vzdělávací služby poskytly a jak se jejich absolventi uplatňují. Tento systém "bezplatného" vysokého školství někteří vydávají za "vymoženost". Je ovšem zřejmé, komu vyhovuje zejména.

Investiční princip financování vysokého školství je již od konce 80. let s úspěchem uplatňován v Austrálii. Student má možnost buď platit školné přímo s výraznou (čtyřicetiprocentní) slevou, nebo po skončení studia splácí neúročený závazek příslušné vysoké škole poté, co dosáhne alespoň průměrného platu. Výše splátek nesmí přesáhnout 10 procent z příjmu.

(...)

Nejdůležitější není ani to, kolik zpočátku přijde do systému peněz. Hlavním důvodem, proč je nutné školné (placené z příjmu absolventa) zavést je:

- vyvolat **tlak na kvalitu** poskytovaných vzdělávacích služeb,
- umožnit dostatečnou **informovanost** o kvalitě vzdělávacích služeb,
- **odstranit protekční a další bariéry** omezující přístup ke kvalitním vzdělávacím službám studentům ze sociálně (příjmově, ale i pokud jde o společenskou pozici a společenské kontakty) slabších domácností,
- dosáhnout dynamického **profesního vzestupu a příjmového růstu** absolventů,
- zajistit **dlouhodobou uplatnitelnost** absolventů na profesních trzích.

Systém splátek závislých na příjmu funguje v podstatě jako přenesená cena, tj. má motivační a informační funkce. Ten, komu byly poskytnuty vzdělávací služby, za ně platí tím, co mu jejich vlastnictví vynáší (budoucí cenové ocenění kvality služeb se přenáší v příjem jejich poskytovatele). Přenesená cena plní několik funkcí současně.

- Je to funkce investiční (úvěrová): Každý má přístup ke vzdělání nezávisle na tom, zda má či nemá prostředky na úhradu studia.
- Je to funkce solidární-pojišťovací: Úspěšnější absolventi zaplatí více než méně úspěšní (neúspěšní neplatí nic). Jedná se o určitou solidaritu méně a více úspěšných (neúspěšných) absolventů, o způsob jejich ochrany před rizikem i o rozptýlení rizika, které nese poskytovatel vzdělávacího servisu.

- Je to funkce ceny (resp. přenesené ceny): Vzdělávací zařízení je motivováno k co nejlepší kvalitě vzdělávacího servisu z hlediska uplatnění absolventa na profesních trzích a získává finanční prostředky podle toho, jak se jeho absolventi na profesních trzích uplatňují. Tj. tato "přenesená cena" plní funkci ceny v oblasti zabezpečení alokační efektivity prostředků (a plní ji podstatně lépe, než by byla "skutečná cena" v podobě předem předepsaného školného). Kromě motivační a alokační funkce plní ještě informační funkci. Splácení závazků může probíhat prostřednictvím centrálního evidenčního systému, který pro všechny účastníky systému (vysoké školy, uchazeče o studiu, firmy i finanční instituce) poskytuje v anonymní a vhodně agregované podobě informace o tom, jakou příjmovou perspektivu má vzdělání na té či oné vysoké škole v tom či onom oboru.

Že by byl zamýšlený systém hřebíčkem do rakve finančně neatraktivních oborů?

Nikoli. Vysoké školy by si konkurovaly vždy ve srovnatelných oborech. Vzhledem k tomu, že by současná základna veřejného financování byla zachována, neměly by důvod výrazně (např. filozofii, pedagogiku apod.) omezovat. Distorzi naopak vyvolává současný stav. Za "poptávku po studijních oborech" vydáváno to, co se studentům líbí, a ne to, co poptávají profesní trhy z hlediska uplatnitelnosti absolventů. Nešťastný způsob současného financování založený na kapitační platbě vede fakulty k honbě za studenty a jejich nabírání na obory, které v důsledku podbízení se ztrácejí svou úroveň. Navíc se vyostřuje problém jejich následné uplatnitelnosti.

Na závěr snad jen velmi stručná poznámka, k tomu, zda by navrhovaný systém přece jen někoho nějak nepoškodil. Na to lze jednoznačně říci, že ne. Kdo zná situaci na veřejných vysokých školách ví, jaké rezervy v kvalitě výuky a vztahu ke studentům zde existují. Jakmile budou vysoké školy nuceny koncipovat výuku tak, aby se jejich absolventi co nejlépe uplatnili, zvýší se příjmy absolventů určitě o více než oněch 10 %, které by úspěšní absolventi ve prospěch své "mateřské" vysoké školy odváděli. Vydělali by tak všichni. Tedy ti, co chtějí a umí.

Autor působí na VŠFS a v ISEA.